

Justiits- ja Digiministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn
info@justdigi.ee

Teie: 7.11.2025 nr 8-1/8976-1

Meie: 8.12.2025 nr 47

Äriseadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu

Täname võimaluse eest avaldada arvamust äriseadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu osas. Järgnevalt Pangaliidu märkused ja ettepanekud.

ÄS § 185 lg 1 p 4. Eelnõu kohaselt täiendatakse äriseadustiku § 185 lg-t 1 p-ga 4, mille kohaselt „Juhatuse liige ei või osanike nõusolekuta, nõukogu olemasolul aga nõukogu nõusolekuta olla osaühinguga samal tegevusalal tegutseva äriühinguga käsundus- või töölepingulises suhtes, välja arvatud juhul, kui ühingud kuuluvad samasse kontserni.“

Ettepanek: Palume seletuskirjas täpsustada, kas „samal tegevusalal tegutsev“ eelduse olemasolu hinnatakse majandusaasta aruandes/e-Äriregistris toodud EMTAK tegevusala koodi alusel. Kui jah, siis kas võimalik rikkumine esineb üksnes juhul, kui ühingu, milles isik tegutseb juhatuse liikmena ja ühingu, millega isik on käsundus- või töölepingulises suhtes, tegevusalad on kitsalt identsed või mitte?

Ettepaneku põhjendus: Eelnõu seletuskirjast ei selgu, kuidas sisustada mõistet „samal tegevusalal tegutsev“, mistõttu palume seda võimalusel teha.

ÄS § 520 lg 4. Eelnõu kohaselt asendatakse ÄS § 520 lg 4 esimeses lauses tekstiosa „avavad asutajad“ tekstiosaga „võivad asutajad avada“. Käesoleva muudatusega on antud nii osaühingule kui ka aktsiaseltsile **võimalus** avada maksekonto. Samal ajal sätestab ÄS § 247, et asutajad **avavad asutamisel oleva aktsiaseltsi nimele pangaarve**, kuhu tasutakse rahalised sissemaksed.

Ettepanek: Palume korrigeerida vastavalt osaühingu ja aktsiaseltsi asutamist puudutavad muudatused, arvestades kehtivat seadust ja/või teha täiendavad muudatused ÄS §-s 247.

Ettepaneku põhjendus: ÄS muutmise eelnõu § 1 p-s 128 tehtud muudatuse ettepanekuga ei ole arvestatud osaühingu ja aktsiaseltsi asutamise erinevusi, mis tekitab vastuolu sõnastuse osas aktsiaseltsi vaatest, st kas aktsiaseltsi asutajad „avavad maksekonto“ või „võivad asutajad avada maksekonto“.

ÄS § 520 lg 5. Eelnõu kohaselt muudetakse ja sõnastatakse ÄS § 520 lg 5 järgmiselt: „Kui äriühingut registrisse ei kanta, võib ühingu nimel registrisse kantud vallasasju või kinnistusraamatusse kantud kinnisasju käsutada üksnes kohtumäärusega määratud korras. Kohus teeb määruse asutajate avalduse alusel. Avalduses tuleb näidata asutamata jätmise põhjused ja see, millistele asutajatele millises ulatuses käsutusõigus anda. Asutatava äriühingu nimele avatud kontole, rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse § 27 teises lõikes nimetatud kontole või deposiidina registripidaja kontole tasutud osa- või aktsiakapitali sissemakse, samuti osa- või aktsiakapitali ületav summa **tagastatakse asutajate avalduse alusel maksekontole, kust algne makse tehti**. Avaldus esitatakse asutusele, millelt tagasimakset taotletakse. Deposiidina registripidaja kontole tehtud sissemakse jääb riigituludesse, kui selle tagastamise avaldust ei esitata kohtule kahe aasta jooksul sisse- või enammakse tegemisest arvates.“

Ettepanek: Mitte piiritleda osa- või aktsiakapitali tagastamise võimalust vaid maksekontole, kust algne makse tehti, **vaid tagasimakse saamiseks õigustatud isiku(te) kaudu** (asutajad, asutajate poolt volitatud isik vms).

Ettepaneku põhjendus: Sõnastus käesolevas lõikes osas: „kust algne makse tehti“, on problemaatiline. Praktikas esineb olukordi, kus maksekontot ja/või maksekontosid, kust algne makse tehti, mingil põhjusel enam tagasimakse tegemise hetkel ei eksisteeri (see on nt suletud). Käesoleva eelnõu muudatusega ei ole nimetatud olukorda arvestatud, st vajalik on sõnastuse muutmine vastavalt ettepanekule või täiendav selgitus § 520 lg-s 5, täpsustamaks millisele kontole võib krediidiastutus osa- või aktsiakapitali tagastada, kui selle tagastamine ei ole võimalik maksekontole, kust algne makse tehti.

Oleme muudatusega eesmärgi ja üldise lähenemisega nõus. Muudatuse järgselt väheneb asutajate koormus (kaob vajadus kohtu poole pöörduda) ning pankadele antakse selgemad juhised, kuhu tehtud sissemakse võib tagasi kanda.

Juhime tähelepanu, et sissemakse tagastamine eeldab, et asutajad pöörduvad krediidiastutuse poole esitades avalduse raha tagastamiseks. Ebaselgeks jääb, mis saab kontodest, kus raha on peal, aga mille tagastamise vastu huvi ei tunta (vt ka käesoleva kirja „muud ettepanekud“ p. 3).

Ettepanek. Teeme ettepaneku kaaluda täiendada sõnastust sätetades:

- Ajalise mõõte, millega määratakse, kui kaua tuleb raha kontrol hoida ja tagastamise avaldust oodata.
- Kui avaldust ei esitata, siis millised on panga võimalused, mida pärast määratud tähtaja möödumist rahaga teha:
 - Kas krediidiastutus võib näiteks omal algatusel raha tagastada, kui tagastamise avaldust ei ole esitatud?
 - Kas avalduse sissemakse tagastamiseks peavad esitama kõik asutajad ühiselt (sätte sõnastus on "tagastatakse asutajate avalduse alusel")? Ja kas näiteks juhul, kui asutajad ei tee avaldust, kas avalduse raha tagasisaamiseks võiks teha ka selle konto omanik, kust raha nõ stardikontole kanti?
 - Kuidas krediidiastutus peaks käituma olukorras, kui tagastamise võimalus puudub (nt konto, millelt makse tehti, on suletud)?

ÄS § 520 lg 5¹. Eelnõu kohaselt sõnastatakse ÄS § 520 lg 5¹ esimene ja teine lause järgmiselt: „Kui krediidasutus ei nõustu rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse § 27 teises lõikes nimetatud konto kohta arvelduslepingut sõlmima või kui äriühing ei ole nimetatud sätte teises lauses kehtestatud kohustust täitnud, tagastab krediidasutus asutatava äriühingu nimele avatud kontole tasutud sissemakse, samuti osa- või aktsiakapitali ületava summa, **maksekontole, kust algne makse tehti**. Krediidasutus teavitab viivitamata registripidajat asutatava äriühingu nimele avatud kontole tasutud aktsiakapitali ja üle 50 000 euro suuruse osakapitali sissemakse tagastamisest.“

Juhime tähelepanu, et seletuskiri ei selgita, mis saab nendest äriühingutest, kelle sissemakse on tagastatud, aga registripidajale teavitamise kohustust ei ole. Leiame, et selles osas peab nii eelnõu tekst kui seletuskiri olema konkreetsem, et tagada õigusselgus.

Ettepanek 1: Täiendada sõnastust järgnevalt: „/.../, tagastab krediidasutus **asutajate avalduse alusel** asutatava äriühingu nimele avatud kontole tasutud sissemakse, samuti osa- või aktsiakapitali ületava summa,/.../.“

Ettepaneku 1 põhjendus: Sarnaselt ÄS muutmise eelnõu § 1 punktis 131 sätestatuga, on ka käesolevas olukorras vajalik asutajatel esitada avaldus tagasimakse saamiseks, mistõttu on asjakohane viidata sellele ka siin.

Ettepanek 2: Muuta sõnastust järgnevalt: „/.../, tagastab krediidasutus **asutajate avalduse alusel** asutatava äriühingu nimele avatud kontole tasutud sissemakse, samuti osa- või aktsiakapitali ületava summa, **äriühingu kontole, mis vastab rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse §-s 44 sätestatud vara edasikandmise piirangutele**.“

Ettepaneku 2 põhjendus: Eelnõuga muudetud sõnastus ei ole kooskõlas RahaPTS §-s 44 sätestatuga. Olukorras, kus äriühingu esindaja ei soovi sõlmida/ei sõlmi **kuue kuu jooksul alates stardikonto avamist arvelduslepingut** ning krediidasutus ei ole äriühingu suhtes RahaPTS § 20 lg 1 p-des 1-5 nimetatud hoolsusmeetmeid kohaldanud, **on krediidasutusel kohustus stardikontoleping üles öelda RahaPTS § 42 lg 1 alusel ning osa- või aktsiakapitali sissemakse tagastamine on võimalik vaid RahaPTS § 44 lg-s 2 sätestatud korras, st äriühingu enda kontole**, mis on avatud Eestis äriregistrisse kantud krediidasutuses või välisriigi krediidasutuse filiaalis või krediidaustuses, mis on registreeritud või mille tegevuskoht on Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigis või riigis, kus kehtivad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/849 nõuetega võrdväärsed nõuded. Seega ei ole krediidasutusel võimalik tagastada sissemakse summa maksekontole, kust see algselt tehti, nagu näeb ette eelnõu, **vaid makse tegemine on võimalik vaid äriühingu enda kontole**, mistõttu peab ÄS muutmise eelnõu arvestama RahaPTS §-s 44 sätestatud vara edasikandmise piiranguid. Täiendavalt arvestada ettepanekut ÄS muutmise eelnõu § 1 p 131 juures sõnastuse osas „kust algne makse tehti“.

RahaPTS § 27 lg 2. Eelnõu kohaselt jäetakse RahaPTS § 27 lg 2 esimesest lausest välja tekstiosa „äriregistri seaduse § 7 lõike 2 punkti 1 alusel kehtestatud korras registripidaja poolt arvutivõrgu kaudu automaatselt kontrollitud isikuandmetele tuginedes või“ ning sama lõike teist lauset täiendatakse pärast sõna „arvelduslepingu“ tekstiosaga „või esitama krediidasutusele avalduse sellele kontole

kantud summa kandmiseks äriühingu maksekontole, mis on avatud mõnes teises Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigis tegutsevas krediidasutuses või lepinguriigis avatud välisriigi krediidasutuse filiaalis“.

Ettepanek ja põhjendus 1: RahaPTS § 27 lg 2 viitab asutatava äriühingu nimele konto avamisel nii osa- või aktsiakapitali sissemakse tegemisele. Äriseadustiku muutmise eelnõu (eelnõu § 1 p-d 8 ja 128) käsitleb muudatusi vaid asutatava osaühingu ning mitte aktsiaseltsi vaatest. Seletuskirja § 7 Paragrahvi 27 lõike 2 muutmine sätestab: Muudatusega tunnistatakse kehtetuks ettevõtjale e-äriregistri kaudu avatava n-ö stardikonto reeglid. Paragrahvi 27 lõike 2 esimesest lausest jäetakse välja tekstiosa, mis viitab e-äriregistri kaudu ühingu asutamisel loodavale kontole, **sest sellist teenust krediidasutused enam ei paku**.

Ettepanek 2: muuta sõnastust lauses 2 järgnevalt: „Paragrahvi 27 lõike 2 esimesest lausest jäetakse välja tekstiosa, mis viitab e-äriregistri kaudu ühingu asutamisel loodavale kontole, sest sellist teenust **e-äriregister** enam ei paku.“

Ettepaneku 2 põhjendus: e-äriregistri kaudu asutatavale äriühingule konto avamise teenuse pakkumine toimus e-äriregistri portaalis e-äriregistri poolt krediidasutuste pangalinkide vahendusel. Seega seletuskirjas toodud selgitus, et paragrahv 27 lõikest 2 on välja jäetud viide e-äriregistri kaudu ühingu asutamisel loodavale kontole põhjusel, et krediidasutused seda teenusena enam ei paku, on ebaõige. **Teenusepakkuja oli siiski e-äriregister, mistõttu sai teenuse mitte pakkumise otsus toimuda samuti e-äriregistri poolt.**

RahaPTS § 27 lõike 2 teist lauset täiendatakse pärast sõna „arvelduslepingu“ tekstiosaga „või esitama krediidasutusele avalduse sellele kontole kantud summa kandmiseks äriühingu maksekontole, mis on avatud mõnes teises Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigis tegutsevas **krediidasutuses** või lepinguriigis avatud välisriigi **krediidasutuse filiaalis**“;

Vastava sätte seletuskiri (lk 45) ütleb järgmist: „ Sama lõike teise lausesse lisatakse võimalus, et juhul, kui asutatud äriühing otsustab avada ühingu nimele maksekonto mõnda teise makseasutusse, peab ta tegema krediidasutusele avalduse ajutisel kontrol oleva sissemakse kandmiseks ühingu maksekontole teises makseasutuses. Praktikas on tekkinud olukordi, kus krediidasutusest või äriühingust tuleneval põhjusel ei avata ühingule kontot samas krediidasutuses, kus avati ajutine konto, mistõttu on vaja ka selline olukord reguleerida.“

Juhime tähelepanu, et seletuskirja kohaselt võib ülekande teha ka **teises makseasutuses** avatud maksekontole, aga eelnõu tekst räägib **teises krediidasutuses** avatud maksekontost. Teisele makseasutusele viidatakse ka ÄS § 520 lg 5' seletuskirjas (lk 37).

Palume selgitust, milline on seaduseandja tegelik tahe: kas võimaldada kandeid teha ainult EEA lepinguriigi krediidasutustes avatud maksekontodele või ka makseasutustes avatud maksekontodele.

Juhime tähelepanu ka väiksele eksitusele, et täiendus plaanitakse lisada § 27 lg 2 kolmandasse lausesse, mitte teise lausesse.

Ettepanek. Teeme ettepaneku sõnastada § 27 lg 2 kolmas lause järgmiselt:

„Äriühingu esindajad peavad krediidasutusel võimaldama hoolsusmeetmete kohaldamist ja sõlmima selle konto kohta arvelduslepingu või esitama krediidasutusele avalduse sellele kontole kantud summa kandmiseks äriühingu maksekontole, mis on avatud mõnes teises Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigis tegutsevas krediidasutuses või lepinguriigis avatud välisriigi krediidasutuse filiaalis kuue kuu jooksul.“.

Muud ettepanekud:

1. Ettepanek arvestada Äriseadustiku muudatuste juures ÄS §-s 140 (osa eest tasumine) sätestatud. ÄS § 140 lg 2 kehtiv sõnastus on järgnev: Asutajad **peavad tasuma** osa eest täielikult enne osaühingu äriregistrisse kandmise avalduse esitamist.

Ettepanek muuta sõnastust järgnevalt: „asutajad **võivad tasuda** osa eest täielikult enne osaühingu äriregistrisse kandmise avalduse esitamist.“

Ettepaneku põhjendus: kehtiv sõnastus ei ole vastavuses Äriseadustiku muutmise eelnõu § 1 punktidega 8 ja 128, mil osaühing asutatakse kiirmenetluse kaudu.

2. **Seletuskirja § 1 Paragrahvi 520 muutmise sätestab:** Paragrahvi 520 muudatused on seotud e-äriregistri kaudu n-ö stardikonto avamise võimaluse kaotamisega ja ajutise maksekonto avamise korra muutmisega (vt RahaPTS § 27 lg 2 muutmise).

Paragrahvi 520 lõikes 4 asendatakse sõna „avavad“ tekstiosaga „võivad avada“ ja osaühingu asutamisel ei pea enam avama rahaliste sissemaksete tegemiseks ühingule kontot.

Ettepanek ja põhjendus: ÄS § 520 lg 4 käsitleb oma sõnastuses nii osaühingut kui ka aktsiaseltsi. Seletuskirjas on lisatud selgitus vaid osaühingu vaatest. Sõnastus tuleb korrigeerida, et oleks selgelt arusaadav, kas antud põhimõtte laieneb lisaks osaühingule ka aktsiaseltsile.

Täiendavalt arvestada ettepanekut ÄS muutmise eelnõu § 1 p 128 juures ning korrigeerida ÄS §-s 520 läbivalt kasutatavaid termineid, st nii kehtivas ÄS-s kui ka muutmise eelnõus kasutatakse läbisegi viiteid äriühingule, eraldiseisvalt osaühingule ja aktsiaseltsile. **Seaduse tekst peab olema üheselt arusaadav, st lugejale peab olema selge, kas sätestatud nõuded kehtivad laiemalt äriühingutele, vaid osaühingule või osaühingule ja aktsiaseltsile.**

3. **Eelnõu § 14 Rakendussäte.** Eelnõu kohaselt: „(1) Käesoleva seaduse § 1 punkte 130 ja 131 ning § 7 punkti 2 kohaldatakse ka enne käesoleva seaduse jõustumist asutatava äriühingu nimele avatud kontole, rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse § 27 2. lõikes nimetatud kontole ja deposiidina registripidaja kontole tasutud osa- või aktsiakapitali, samuti osa- või aktsiakapitali ületava summa suhtes.“

Rakendussätte alusel saavad krediidasutused eelnõu § 1 p. 131 kohaselt ka enne seadusemuudatuse jõustumist asutamisel oleva äriühingu nimel avatud stardikontolt olukorras kus ühingu ei ole registrisse kantud, teha väljamakse ilma kohtumäärust nõudmata asutajate avalduse alusel.

Nimetatud muudatus vähendab kohtute töökoormust, kuna väljamakseks ei ole enam vaja kohtumäärust, kuid ei lahenda krediidasutuste probleemi. Krediidasutuste probleem on selles, et asutajad ei pöördu krediidasutusse selle väljamakse tegemiseks, seda enam, et valdavalt on sissemakstud osakapital alla 10 euro. Krediidasutustes seisab sadu registrisse kandmata äriühingute nimel avatud stardikontosid. Võiks kaaluda kehtestada krediidasutuste jaoks analoogset regulatsiooni registripidaja juures avatud deposiidikontodega (kehtiva ÄS § 520 lg 5 ja ka § 520 lg 5 uue sõnastuse viimane lause) - kui asutajad ei ole pöördunud krediidasutusse väljamakse tegemiseks 2 aasta jooksul stardikonto avamisest, siis kannab krediidasutus stardikontol olevad vahendid riigi tuludesse ja sulgeb konto. Ja see nõue kehtiks ka enne seaduse muudatust mis tahes viisil avatud stardikontode osas.

4. RahaPTS § 27 lg 2 muudatuse jõustumise järgselt ei ole enam e-äriregistri kaudu ühingu asutamisel loodud kontosid (on vaid viide notari vahendusel avatud kontodele), seetõttu ei peaks eelnõu § 14 rakendussätte sõnastus kasutama viidet RahaPTS § 27 lg 2 (kuna selle sätte sisu on enne ja pärast muudatust erinev).

Ettepanek. Teeme ettepaneku muuta sõnastust järgnevalt: „Käesoleva seaduse § 1 punkte 130 ja 131 ning § 7 punkti 2 kohaldatakse ka enne käesoleva seaduse jõustumist asutatava äriühingu nimele avatud kontole, **sh e-äriregistri kaudu automaatselt ühingu asutamisel loodud kontole või notari kaudu avatud** kontole ja deposiidina registripidaja kontole tasutud osa- või aktsiakapitali, samuti osa- või aktsiakapitali ületava summa suhtes.“

Eelnõu seletuskirjas on rakendussätte selgitamisel viidatud ainult kiirmenetluses asutatud osaühingute stardikontodele. Meie arusaamise kohaselt laieneb see kõikidele juba avatud stardikontodele, st nii osaühingute stardikontodele, sõltumata sellest kas need on avatud kiirmenetluses või ilma kui ka aktsiaseltside stardikontodele. Palume seletuskirja selles osas täiendada.

5. Ettepanek ühtlustada kasutatavad terminid. Läbisegi on kehtivas Äriseadustikus kui ka Äriseadustiku muutmise eelnõus kasutatud termineid: maksekonto, pangaarve, ajutine konto, arvelduskonto, arve, stardikonto.

Loodame, et ministeeriumil on võimalik Pangaliidu märkuste ja arvamusega arvestada ning anda tagasisidet meie poolt esitatud küsimuste osas. Vajadusel oleme valmis oma ettepanekuid täpsustama või kohtuma.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Katrin Talihärm

Tegevjuht